

Рональд Рейган «За легалізації абортів виступають винятково народжені».

Список використаних джерел

1. Конституція України. Закон України 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Медична енциклопедія. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=42194
3. Право на аборт: що треба знати про скандальний законопроект 6239. URL: <https://hromadske.ua/posts/zakonoprojekt-pro-zaboronu-abortiv>
4. Цивільний кодекс України. Закон України № 435-IV від 16.03.2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Штучне переривання вагітності: жити за законом чи по совісті? URL: <https://legalhub.online/analitika/shtuchne-pereryvannya-vagitnosti-zhyty-za-zakonom-chy-po-sovisti>
6. Кримінальний кодекс України. Закон України № 2341-III від 5 квітня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
7. Заборона абортів: за і проти. URL: <https://life.pravda.com.ua/health/2012/04/9/100204/>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмежень по проведенню операцій штучного переривання вагітності (абортів). Проект Закону № 6239 від 27.03.2017 року. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61424
9. Про затвердження Порядку надання комплексної медичної допомоги вагітній жінці під час небажаної вагітності, форм первинної облікової документації та інструкції щодо їх заповнення. Наказ Міністерства охорони здоров'я України №423 від 24.05.2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1095-13#Text>
10. Про реалізацію статті 281 Цивільного кодексу України. Постанова Кабінету Міністрів України № 144 від 15.02. 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/144-2006-%D0%BF#Text>

Дідушин В.

студентки юридичного факультету

Західноукраїнського національного університету

Науковий керівник: к.ю.н., доц., доктор права УВУ, завідувач кафедри теорії та історії держави і права ЗУНУ,

Заслужений юрист країни

Кравчук М. В.

ПРАВОРОЗУМІННЯ – ЦЕНТРАЛЬНА ПРОБЛЕМА ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Актуальність теми. З моменту здобуття своєї незалежності Українська держава і суспільство існують у нових соціальних, економічних і правових умовах. Нові умови існування держави і

суспільства зумовили необхідність критичного переосмислення основних положень теорії права, зокрема вироблення нових або оновлення попередніх правових понять і категорій. В залежності від підходів до праворозуміння, у визначенні права акценти можуть зміщуватись від визнання права сукупністю правових явищ [1, с.9-21], організацією суспільного порядку до визначення права як розуму у дії [2, с. 32- 34]. Особливий акцент на актуальності праворозуміння зробив П. Рабінович. Зокрема, він констатував: «Дійсно, в останнє десятиріччя ця проблематика вийшла на передній план юридичної науки України (та й, зрештою, інших пострадянських держав). ...Так, лише протягом означеного періоду в Україні та Росії захищено саме з питань праворозуміння понад 10 кандидатських і 5 докторських дисертацій. А також із цього напрямку були опубліковані монографічні праці С. Алексєєва, М. Байтіна, Г. Бернадського, В. Дудченко, А. Козловського, С. Максимова, Г. Мальцева, М. Марченка, Л. Петрової, А. Полякова, В. Пристенського, І. Тімуш, Н. Царькова, І. Честнова, В. Шафірова та ін. [7].

За твердженням М Кравчука «для розкриття даної теми важливо з'ясувати значення та зміст термінів «праворозуміння» і «поняття права», їхню синонімічність» та визначити домінуючі типи праворозуміння, а також доречно встановити основні напрямки його генезису [4, с. 21].

Теоретичну основу дослідження становлять праці М. Кравчука, П. Рабіновича, Ю. Оборотова та ін.

Мета наукової розвідки є висвітлення поглядів сучасних учених-юристів щодо особливостей праворозуміння, його оцінки та обґрунтування як цілісного соціального явища.

Виклад основного матеріалу. Отже, для розкриття теми важливо найперше з'ясувати зміст термінологічного ряду, тобто понять, які будуть використані у науковій розвідці, зокрема «праворозуміння» і «поняття права».

За твердженням М.Кравчука: *«праворозуміння – це наукова категорія, яка висвітлює процес і результат пізнання права, його сприйняття (оцінку) і ставлення до нього як до соціального явища»* [3, с. 190], а *«право – це система загальнообов'язкових формально визначених, гарантованих, встановлених або санкціонованих державою норм, які виражають волю домінуючої частини населення, встановлюють права та обов'язки учасників правовідносин і спрямовані на врегулювання суспільних відносин відповідно до цієї волі, а також до загально-соціальних потреб і охороняються державою»* [3, с. 187].

Досліджувана тема була масштабно науково розроблена у працях М. Козюбри, як зазначила Н.Оніщенко де викладена авторська позиція розвитку процесу формування праворозуміння, окреслена уніфікація поняття права, проведений аналіз типології праворозуміння та її

критеріїв, обґрунтована думка щодо уніфікації поняття права [6]. Зокрема, щодо «праворозуміння» він зазначив, що *проблему розуміння права без перебільшення можна віднести до числа «вічних»*. Починаючи з виникнення професійної юридичної діяльності й до сьогодні не було й немає, мабуть, жодного юриста, який би не замислювався над питанням, що таке право, і не намагався дати відповідь на нього. [1 с.9-21]

Для юриспруденції вагоме значення має покладений в її основу тип розуміння права. Саме тип праворозуміння визначає парадигму (модель, взірець) пізнання правових і державних явищ, «філософсько-юридичний підхід обґрунтування поняття права, закономірностей його походження, сутності, форм (джерел) виразу, взаємовідносин з державою. За цим критерієм сформувався два протилежні типи праворозуміння, як юридичний (від лат. jus – право) і легістський (від лат. lex – закон) [2, с. 22].

Праворозуміння є визначальним для пізнання концепції і забезпечення прав людини, так як вихідною фундаментальною категорією юриспруденції є законність. Її дослідження має практичне значення, так як існує ще й зворотний зв'язок даних категорій: вимоги законності і їх виконання визначають реально існуючий тип праворозуміння.

Всебічний аналіз і новаторський підхід до «праворозуміння» відображенні у науковій розвідці Ю. Оборотова [5]. Висвітлення проблеми праворозуміння він здійснив через оцінку особливостей сучасного суспільного життя (глобалізацію, індивідуалізацію), що призвело до радикальних змін правової реальності і посилило антропологізацію, аксіологізацію права, зростаючу духовну спрямованість. Саме вказані зміни, за його твердженням, надали нової актуальності питанню праворозуміння як аксіологічного начала (постулату) права

Основне призначення праворозуміння полягає в сприйнятті, відображенні, осмисленні та вираженні через оцінки і знання ступеня дієвості держави, його органів і громадських формувань, ефективності систем законодавства і права, правотворчості, правореалізації, механізму правового регулювання, забезпечення реалізації прав і виконання обов'язків, а також можливих напрямків і способів вдосконалення соціально-правової дійсності. Поетапність процесу праворозуміння не є абстрактне теоретичною конструкцією. Вона або впливає із законодавства, або має цілком легальні підстави, особливо в професійній юридичній діяльності. У багатьох галузях права і законодавства містяться положення, з необхідністю сприйняття, відображення, осмислення, вираження індивідами конкретної соціально-правової дійсності. Право науковцями визначається по-різному, кожний погляд на право має свої переваги та недоліки, по-різному осмислюється походження права, призначення. Але складається враження, що в

нинішніх умовах на практиці не застосовуються наукові концепції. Правотворчі органи оцінюють ситуацію не на науковому, а на чисто інтуїтивному, життєвому рівні.

Право – соціально необхідний корисний і цінний, але дуже вразливий спосіб соціального регулювання. Залежно від розуміння права складається і існує правова реальність. У праворозумінні відображаються уявлення людей про суспільство, особистість, духовні та нормативні цінності та виявляється не тільки знання і мислення, воля, почуття, а вся людська душа. З вищевикладеного очевидно, що праворозуміння характеризується певною внутрішньою структурою, обумовленою відповідними потребами особистості, яка виражає об'єктивну логіку його формування. Таким чином, вважається за необхідним сформулювати таке розуміння права, яке б відображало інтереси суспільства та було обумовлене правами та свободами людини. В сучасній юридичній теорії і практиці головна увага має бути приділена особливостям практичного впровадження раціонального змісту ліберальних ідей в процеси державного та правового будівництва в Україні.

Висновки. З аналізу наукових розробок можна зробити висновок, що сучасна українська наука перебуває в активній формі розбудови національної правової системи і тому проблема визначеності типу праворозуміння є ключовою, фундаментальною і потребує продовження системного всебічного дослідження, зважаючи на її складність і довготривалість.

Список використаних джерел

1. Козюбра М. Праворозуміння: поняття, типи та рівні. *Право України*. 2010. № 4. С. 9-21.
2. Кравчук М. В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. для студ вищ. навч. закл. [3-є вид., змін. й доп.]. Тернопіль : Терно-граф, 2015. 480 с.
3. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): навч. посіб. для студ. ЗВО. 3-те вид., змін. й допов. Тернопіль, ТНЕУ, 2019. 524 с.
4. Кравчук М.В. Праворозуміння – важлива наукова проблема правового життя України. Актуальні проблеми правознавства. Збірник наукових праць ЮФ ТНЕУ редкол. та ін. Випуск 1. Тернопіль, 2016. 19-25.
5. URL. <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/1-2016.pdf> (дата звернення 29.10.2020 р.).
6. Оборотов Ю. Праворозуміння як аксіоматичне начало (постулат) права. *Право України*. 2010. № 4. С. 49-55.
7. Оніщенко Н. Сучасне праворозуміння у контексті витоків, постулатів, основних принципів та функціонального призначення права. *Право України*. 2010. № 4. С. 156-163.
8. Праворозуміння – фундамент юридичної науки та практики. Інтерв'ю доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України Петра

Рабіновича головному редакторові журналу «Право України», доктору юридичних наук, професору, академіку НАПрН України Олександру Святоцькому. *Право України*. 2010. № 4. С. 4-10.

Доля В.

*студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ЗУНУ
Подковенко Т.О.*

МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ МЕТОД ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Виникнення конфліктів між людьми є неминучим і навіть закономірним явищем. «Якщо у вашому житті немає конфліктів, то перевірте, чи є у вас пульс», стверджував Чарльз Ліксон, чим підтверджував конфліктність суспільного життя. У зв'язку із значним розвитком юриспруденції і використанням судової системи для вирішення спорів та інших соціальних питань виникла і серйозна незадоволеність в юридичній практиці. Як зазначає М. Мамич, «джерела цієї незадоволеності включають в себе:

- високу вартість послуг юристів і самого судового розгляду;
- достатньо велику протяжність у часі, який займає підготовка справи до розгляду в суді;
- велику протяжність у часі, який може займати судовий процес;
- невизначеність результату, яка залежить від суддів та юристів;
- втрату конфіденційності, бо судовий процес є публічним;
- стресову процедуру, якою є сам процес судового розгляду» [1, с. 338].

На фоні даних проблем великої популярності набула медіація, як один з альтернативних методів вирішення спорів. Чому саме вона? Перш за все це важливий компонент забезпечення порозуміння. Суть даного компонента в тому, що медіатор повинен допомогти обом сторонам конфлікту зрозуміти інтереси, почуття та потреби кожного. За допомогою медіаційних технік вкрай важливо переконатися, що сторони розуміють конфліктну ситуацію щоб забезпечити однакове розуміння проблеми обома сторонами. Це сприяє дослідженню їхніх інтересів і потреб. Другим компонентом є чітке структурування медіації. Медіація – процедура структурована і гнучка, що передбачає відсутність чітких часових меж кожної стадії та можливість повернення до попередніх стадій на будь якому етапі. Останнім компонентом є орієнтація на інтереси. Медіатор повинен брати до уваги інтереси і потреби кожної із сторін.

Саме слово медіація походить від латинського *mediare* (посередництво, бути посередником у спорі), а в перекладі з англійської